

NGHĨA NHÂN TỢ CÁNH CHUỒN CHUỒN (1)

(Tập Ghi)

(Bài tặng riêng Trần Ngọc Cường, Kentucky).

*Nghĩa nhân tợ cánh chuồn chuồn
Khi vui nó đậu khi buồn nó bay!*

I.

Đêm qua (July 23. 2019), dứt cuộc điện đàm viễn liên với chú em con cô con cậu lúc 1 giờ khuya (bên Kentucky đã 4 giờ sáng), tôi không ngủ được, cũng không thể tiếp tục cái việc làm sách đang còn dang dở, vì vậy mà cứ hết ngời bần thần ngó quanh các bức vách lại nằm đắp chăn suy nghĩ cho mãi đến hừng đông.

Có những câu chuyện, những sự việc đã quên bém (hay cô tình quên) từ lâu, lâu lắm, nay ngao nghẽ trôi lên giữa cái đầu không lúc nào ngừng dao động. Trên hết, tôi nhớ Mẹ tôi, con người suốt đời xem trọng và sống (CHO hay VÌ) hai chữ Nghĩa Nhân kia.

Thuở xưa, căn nhà quét vôi màu gạch trên đường Yên Đổ Sài Gòn vẫn được mấy chị em tôi đặt tên là “*chốn dừng chân của những người bà con bên Ngoại thất cơ lỡ vận*”. Mẹ tôi giang tay ra với tất cả những người này trên đủ mọi cách, mọi hình thái. Ít thì nuôi cơm ngày ba bữa trong nhiều năm tháng; nhiều thì giấu lén lữ con mà nhét vàng, nhét tiền vào tay “mây-ông-em-quý-báu có những-mụ-vợ-đáo-đẻ” dành làm vốn lập thân! Từ Nha Trang – Ninh Hòa vào hay từ Mỹ Tho - Rạch Giá lên, từ Dalat - Pleiku xuống, hoặc ngay chính trong các quận Sài Gòn ra, số bà con họ Ngoại (đông như quân Nguyên!) chẳng ai mà không từng ăn miếng cơm mồ hôi nước mắt của Mẹ. (Từ điểm này nhìn lại, thấy thật bất công cho Cha. Ông sống cô đơn từ trẻ, lập gia đình rồi cũng chẳng thấy một người họ Nội nào đến “làm phiền” Mẹ tôi).

Cũng phải kể luôn mấy chị em tôi, đứa ở Sài Gòn, đứa ở Dalat, đứa dọc ngang Tây Đức, đứa vò võ Belgique, đều có máu Mẹ chảy trong người, nên đã trực tiếp hay gián tiếp thực hành điều “giang tay” ấy. (Ví dụ, các cô con gái lo việc nấu nướng cho đám bà-con-người-lớn, dạy bảo giáo dục lũ-bà-con-trẻ-nít; hai đứa con trai từ ngoại quốc gửi tiền đều đặn, phụ với Mẹ nuôi “đám quân Nguyên”!)

Khi còn nhỏ, đọc sách, tưởng tượng rồi suy ngẫm, tôi đắm quý thương các từ ngữ “*quê Ngoại, bà con bên Ngoại.. v.v..*”. Lớn lên, tình cảm đậm thành đậm sắc cho tất cả những con người dính líu đến các con chữ này.

Cho đến một hồi...

Đến một hồi ngẫm ra được cái thâm thúy của bốn câu ca dao:

“Vai mang túi bạc kè kè

Nói quấy nói quạ người nghe âm âm.

Trong lưng chẳng có một đồng,

Lời nói như rỗng cũng chẳng ai nghe”

thì lại thấy thương vô cùng cho bà mẹ già những năm tháng cuối đời cứ mãi nghẽn cổ trông chờ một cú phone từ đám-em-út-cháu-chắt-quân-Nguyên-quý-báu! Thấy xót xa thật nhiều cho linh hồn Mẹ trong buổi lìa đời, chẳng có mấy kẻ trong “đám quân Nguyên” xanh-xang-áo-mũ gửi lời chia buồn đến các đứa con của Mẹ.

Càng thấy tội cho con người từng đã “*Cầm vàng mà lội qua sông*” để bây giờ chỉ còn mỗi tôi “*Vàng rơi không tiếc, tiếc công cầm vàng*” của bà.

Đời là thế! Câu than xưa hơn trái đất mà vẫn luôn luôn hiệu nghiệm.

II.

Lại chuyện về Mẹ tôi!

Những ngày gần cuối đời, hễ cứ mỗi lần nghe Mẹ dặn: “*Nếu Mẹ chết, tuyệt đối đừng đình đám rình rang, cũng chẳng cần mời thầy chùa thầy cúng làm chi cho tốn!*” là mỗi lần tôi gạt vôi đi vì sợ hãi không dám nghĩ đến viễn ảnh Mẹ nằm im trong quan tài.

Và rồi cái gì sợ nhất cũng phải đến. Mẹ ra đi trong cái thế mặt úp vào ngực tôi một chiều mưa dầm cuối tháng 11 năm 2014 ở San Jose.

Thật tình tôi không biết phải làm gì, anh em ở xa chỉ kịp báo Âu Cơ gọi báo tin, còn thì nhất nhất làm theo sự hướng dẫn trợ giúp một buổi lễ tang đơn giản từ một cô bạn. (Tôi rất tri ân tấm lòng cô bạn theo điều này).

Khi đã đầy đủ ông anh và cậu em từ trời Tây bay sang, em gái Kiều My từ Nam Cali. và bà chị cùng cha khác mẹ từ Goergia tìm đến, Vân San từ VN trở về, thì lời dặn dò của Mẹ được đưa ra trong cuộc họp gia đình. Ai cũng phản đối. Còn tôi nhất quyết làm theo lời Mẹ. Trong óc thoát hé ra ý niệm:

“Lòng mẹ mãi cảm đã NHÌN THẤY TRƯỚC được sự lẻ loi một mình của tôi trong hoàn cảnh như thế. Nếu như tổ chức đám lớn, thầy bà tụng niệm rình rang, tôi phải tự thân túc trực nơi nhà quán, chẳng có dâu trưởng dâu thứ, đích

tôn đích tự nào bên cạnh chia xẻ. Vì vậy mà Mẹ đã dặn bảo tôi những gì cần thiết. Một lễ tang nhỏ vừa nhẹ túi tiền, cá nhân tôi cũng chẳng cần túc trực cạnh quan tài mỗi ngày để lay đáp trả ai làm chi!”

(Điều linh ứng của Mẹ thật đúng. Bà chị dâu cả bên Tây, cô em dâu hờ ở VN, mấy đứa cháu nội trai gái đích tôn đích tự... đều tròn biệt, đã thế, chẳng ma nào thèm gọi qua chia buồn một tiếng với chúng tôi! Lại tội nghiệp và thấy tủi vô cùng cho linh hồn Mẹ!)

Trong đêm đau buồn ấy, tôi nói với các anh chị em:

“Mẹ đã trời trăng, ai tin cũng được không tin cũng được, chỉ xin nể tình mà để em tự hành động theo ý mình. Trong 49 ngày, em vẫn coi như Mẹ còn sống, sáng mời café, trưa chiều mời dùng bữa. Trong ba lần ấy, em sẽ tự miệng đọc Kinh A Di Đà trước bàn thờ Mẹ. Mấy ông thầy chùa năm này tháng nọ chỉ làm mỗi cái chuyện đọc kinh đếm giờ ăn tiền thì dĩ nhiên nhắm mắt ngủ cũng đọc hay hơn em. Nhưng còn em, những lời đọc phát tự trái tim sẽ thấu thẳng đến linh hồn Mẹ.”

Tôi đã thực hành được đúng theo lời dặn của Mẹ.

(Về sau, tôi cũng dặn hai đứa con: “*Nếu mẹ chết thì PHẢI làm đám cho mẹ nhỏ hơn đám của Bà. Mẹ không muốn hơn Bà bất cứ điều gì, nhất là trong cái chết.*”)

Ông bà xưa bảo “*Sống nhà thác mồ*”.

Còn tôi nghĩ, vấn đề đặt ra cho một con người là “*sống như thế nào*” chứ không phải “*chết được đình đám nhỏ, to thế nào*”.

Mozart khi chết, đám tang bố thí hạng ba, mồ riêng không có, quan tài rẻ mạt vùi chung trong một hố chôn tập thể.

Cho đến tận nay, gần 300 năm sau, chẳng bất cứ ai tìm ra hài cốt Mozart trôi giạt về đâu; vậy mà cả thế giới vẫn còn nghiêng mình chịu ơn cái gia tài âm nhạc vĩ đại ông lưu lại cho Đời.

Trần Thị Bông Giấy

(Bài viết xong tại San Jose, July 23/2019 thứ Hai 10:41 PM)

[ ]